

بررسی برخی عوامل مرتبط با استرس شغلی آتش نشانان سازمان آتش نشانی تهران در سال ۱۳۹۰

ادریس حسین زاده^۱، محمد امین فقیه^۲، حاجی امید کله^۳، قدرت اله روشنایی^۴، محمود تقوی^۵

چکیده

زمینه: استرس شغلی، به استرس ناشی از کار گفته می‌شود. از آنجا که کارکنان مراکز آتش‌نشانی بیشتر در معرض حوادث استرس‌زا قرار می‌گیرند، لذا این مطالعه با هدف بررسی برخی عوامل مرتبط با استرس شغلی در آتش‌نشانان سازمان آتش‌نشانی تهران طراحی و اجرا گردید.

روش: این تحقیق به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۰ بر روی ۵۵ آتش‌نشان مرد که به صورت تصادفی انتخاب شدند، انجام شد. برای بررسی عوامل مرتبط با استرس از پرسش‌نامه خودگزارش‌دهی استفاده گردید. عوامل استرس‌زا و سلامت عمومی به ترتیب با استفاده از پرسش‌نامه اقتباس شده لوتانز و گلدبرگ سنجیده شدند. داده‌های جمع‌آوری شده به وسیله نرم‌افزار SPSS 16 و با استفاده از آزمون کای دو و تی استیودنت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سطح معناداری آزمون‌ها ۵ درصد در نظر گرفته شده است.

نتایج: ۳۶ نفر (۴۴/۴۴٪) از آتش‌نشانان مورد بررسی متأهل و ۱۹ نفر (۳۶/۸۴٪) مجرد بودند. ۳۴ نفر (۶۱/۸٪) کمتر از ۳۰ سال، ۹ نفر (۱۶/۴٪) بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۲ نفر (۲۱/۸٪) بیشتر از ۴۰ سال سن داشتند. از ۵۵ نفر مورد بررسی، ۳۶ نفر (۶۵/۵٪) دارای استرس بودند. نتایج نشان می‌دهد که سابقه کار ($P=0/02$)، عملکرد ($P=0/01$)، سلامت روان ($P=0/01$) و شیفت کاری ($P=0/03$) ارتباط معناداری با استرس شغلی دارند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که کارکنان آتش‌نشانی در معرض خطر اختلال استرس شغلی قرار دارند. این امر، لزوم آموزش مهارت‌های مقابله‌ای برای این افراد را خاطر نشان می‌سازد.

واژگان کلیدی: استرس شغلی، آتش‌نشان، عوامل استرس‌زا، آتش‌نشانی تهران.

۱- مربی، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات بهداشت تغذیه (NHRC)، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم‌آباد، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۳۵۸۸۴۰۳۶۵

hoseinzadeh@lums.ac.ir

۲- مربی، گروه بهداشت حرفه‌ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۷۶۱-۳۳۳۸۵۸۳

Aminfghh@gmail.com

۳- گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۳۹۷۲۴۱۳۶۴

Omidkalte@yahoo.com

۴- استادیار، گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۸۱۱۸۲۸۰۰۲۶

Gh.roshanaei@umsha.ac.ir

۵- مربی، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۳۵۸۰۴۰۴۲۳

Taghavi.mahmood@yahoo.com

*نویسنده مسؤول:

محمد امین فقیه، ایران، بندرعباس، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، معاونت تحقیقات و فن آوری، مرکز تحقیقات عوامل موثر در ارتقاء سلامت.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۷۶۱-۳۳۳۸۵۸۳

Aminfghh@gmail.com

مقدمه

استرس، مجموعه‌ای از واکنش‌های جسمی، روحی-روانی و ادراکی است که ارگانسیم انسان در برابر عوامل درونی و بیرونی برهم‌زننده ثابت و تعادل طبیعی، از خود نشان می‌دهد (۱). استرس شغلی، استرسی است که فرد در شغل مشخصی دستخوش آن می‌گردد و بسته به تجربه فرد شاغل، میزان قدرت و ضعف در مواجهه با شرایط موجود ممکن است بازخوردهایی در فرد ظاهر شود که این بازخوردها می‌تواند جوانب روانی، جسمانی و رفتاری فرد را درگیر نماید (۲). بر اساس نتایج پژوهش‌های انجام شده، حدود ۳۰ درصد نیروی کار کشورهای توسعه‌یافته دچار استرس شغلی می‌باشند (۴، ۳ و ۵). در کشورهای توسعه‌یافته، سازمان آتش‌نشانی و مأموران آن رکن اصلی سیستم ایمنی و امدادی یک کشور محسوب می‌شوند. بالا بودن ریسک و مواجهه مستقیم با عوامل زیان‌آور، محیط پر استرس، پر از تنش و اضطراب مداوم، آتش‌نشانی را جزء مشاغل سخت و زیان‌آور طبقه‌بندی کرده است (۷، ۶ و ۸).

این تحقیق با هدف بررسی برخی عوامل مؤثر با استرس شغلی در بین مأموران سازمان آتش‌نشانی تهران انجام شده است. نظر به اینکه تاکنون مطالعه‌ای با گستره متغیرهای مورد بررسی در این مطالعه و ارتباطسنجی آنها در داخل کشور انجام نشده است، امید است که نتایج این مطالعه بتواند میزان استرس و ارتباط آن را با متغیرهایی که فرد طی عملکرد خود با آنها در ارتباط است، مشخص نماید و بتوان از نتایج حاصله برای تعیین راهکاری مناسب استفاده نمود.

روش

مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است که به صورت مقطعی انجام شد. در این مطالعه، جامعه آماری شامل آتش‌نشان‌هایی بود که در ایستگاه‌های فعال شهر

تهران مشغول به فعالیت و حداقل دارای سابقه کاری ۱ سال بودند. انتخاب آتش‌نشان‌ها در هر یک از ایستگاه‌ها به صورت تصادفی و از شیفت‌های مختلف کاری صورت گرفت. در این پژوهش، اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسش‌نامه خوداظهاری گردآوری شد. پرسش‌نامه مورد استفاده از دو بخش اختصاصی تشکیل شده است که شامل ۹۸ سؤال می‌باشد. ۷۰ سؤال آن مربوط به تعیین میزان استرس و ۲۸ سؤال جهت تعیین سلامت عمومی بود. پرسش‌نامه استرس (برگرفته از لوتانز) جهت سنجش عوامل استرس‌زا و تأثیر آن بر عملکرد در محیط کار می‌باشد. اطلاعات قابل حصول توسط این پرسش‌نامه شامل اطلاعات مربوط به مشخصات فردی، اطلاعات مربوط به میزان استرس‌زایی عوامل فردی، خانوادگی، محیط کار و عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و اطلاعات مربوط به تأثیر استرس بر عملکرد افراد در محیط کار می‌باشد.

در این پژوهش، جهت تعیین سلامت عمومی از فرم ۲۸ سؤالی پرسش‌نامه سلامت عمومی گلدبرگ بهره گرفته شده است. سؤالات پرسش‌نامه به بررسی وضعیت روانی فرد در یک ماهه اخیر می‌پردازد و نشانه‌های سلامت روان مانند نشانه‌های جسمی، نشانه‌های اضطراب، نشانه‌های اختلال در کارکرد اجتماعی و نشانه‌های افسردگی را در برمی‌گیرد. جمع‌آوری اطلاعات پس از انجام هماهنگی با مس‌وولین اداره آتش‌نشانی تهران بزرگ و کسب اجازه از آنها صورت گرفت. برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های کای دو و تی استفاده شد که برای این کار از نرم‌افزار آماری SPSS ۱۶ بهره گرفته شد. سطح معناداری آزمون‌ها برابر ۵ درصد در نظر گرفته شده است.

نتایج

نشان می‌دهد که داشتن شغل دوم تأثیر چندانی در ایجاد استرس ندارد؛ به طوری که ۶۶/۷ درصد افراد دارای شغل دوم، استرس شغلی دارند، در حالی که ۶۰ درصد افراد یک‌شغله نیز دارای استرس بوده‌اند.

ارتباط بین استرس شغلی با متغیرهای مورد مطالعه (وضعیت تأهل، سابقه کار، محیط فعالیت، تأثیر بر عملکرد، خستگی و کسالت، شغل دوم، سلامت روان، سن و شیفت کاری) بررسی شد که نتایج در جدول ۲ آمده است.

نتایج نشان می‌دهد که سابقه کار، عملکرد، شیفت کاری و سلامت روان ارتباط معناداری با استرس شغلی دارد و سایر متغیرها با استرس شغلی رابطه معنادار آماری ندارند. نتایج بررسی آماری تأثیر استرس شغلی بر عملکرد در جدول ۳ آمده است، نتایج نشان می‌دهد که استرس بر کاهش تمرکز فکری، کاهش انگیزه کاری و نارضایتی مؤثر است و بر سایر عملکردهای مأموران آتش‌نشانی تأثیر معنادار آماری مشاهده نشد.

بر اساس نتایج به دست آمده از این مطالعه، ۳۶ نفر (۴۴/۴۴٪) از مأموران مورد بررسی متأهل و ۱۹ نفر (۸۴/۳۶٪) مجرد بودند. ۳۴ نفر (۶۱/۸٪) کمتر از ۳۰ سال، ۹ نفر (۱۶/۴٪) بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۲ نفر (۲۱/۸٪) بیشتر از ۴۰ سال سن داشتند. از نظر سابقه کاری ۳۶ نفر (۶۵/۵٪) دارای سابقه کاری کمتر از ۵ سال، ۳ نفر (۵/۵٪) دارای سابقه کاری ۶ تا ۱۰ سال و ۱۶ نفر (۲۹٪) دارای سابقه کاری بیشتر از ۱۱ سال بودند. همچنین ۱۵ نفر (۲۷/۳٪) از افراد دارای شغل دوم بودند. بایستی ذکر گردد ۵۵ پرسش‌نامه کامل جمع‌آوری شد که از ۵۵ فرد مورد بررسی، ۳۶ نفر (۶۵/۵٪) دارای استرس بودند. جدول ۱ توزیع فراوانی عوامل مورد بررسی و فراوانی استرس در هر یک از سطوح عوامل را نشان می‌دهد.

بر اساس نتایج به دست آمده با افزایش سن و افزایش سابقه کار کاهش استرس وجود داشته است. همچنین نتایج

جدول ۱: توزیع فراوانی عوامل مورد بررسی و فراوانی استرس در هر یک از سطوح عوامل

متغیر	سطح	فراوانی (درصد)	فراوانی استرس (درصد)
وضعیت تأهل	متأهل	۳۶ (۶۵/۵)	۲۰ (۵۵/۵)
	مجرد	۱۹ (۳۴/۵)	۱۲ (۶۳/۲)
سن	۲۰-۳۰	۳۴ (۶۱/۸)	۲۶ (۷۶/۵)
	۳۱-۴۰	۹ (۱۶/۴)	۵ (۵۵/۹)
سابقه کار	بالاتر از ۴۰	۱۰ (۲۱/۸)	۵ (۴۱/۷)
	کمتر از ۵ سال	۳۶ (۶۵/۵)	۲۸ (۷۷/۸)
خستگی	۵-۱۰	۳ (۵/۵)	۲ (۶۶/۷)
	بیشتر از ۱۰ سال	۲۹ (۱۶)	۶ (۳۷/۵)
شغل دوم	بله تا حدی	۳۶ (۶۵/۵)	۲۱ (۵۶/۸)
	بله کاملاً	۳ (۵/۵)	۳ (۷۵)
	خیر	۱۶ (۲۹)	۸ (۵۷/۴)
	دارد	۱۵ (۲۷/۳)	۱۰ (۶۶/۷)
	ندارد	۴۰ (۷۲/۷)	۲۴ (۶۰)

جدول ۲: بررسی عوامل مرتبط با استرس شغلی

مقدار احتمال	آماره کای دو	متغیرها
.۵۹	۱/۳	وضعیت تأهل
*.۰۲	۷/۵	سابقه کار
.۴۶	۱/۴	محیط فعالیت
*.۰۰۱	۲۲/۹	تأثیر بر عملکرد
.۷۸	.۵	خستگی و کسالت
.۶۷	۱/۲	شغل دوم
*.۰۱	۶/۸	سلامت روان
.۱	۳/۳	سن
.۰۳	۸/۱	شیفت کاری

* از نظر آماری معنادار است.

جدول ۳: بررسی ارتباط بین متغیرهای مرتبط بر عملکرد شغلی

مقدار احتمال	متغیرها
*.۰۱	کاهش تمرکز فکری
.۷	غیبت از کار
.۱۵	کاهش کیفیت کاری
.۲۲	تضعیف روحیه
.۹	کاهش ارتباط با همکاران
.۹	کاهش اعتماد به نفس
.۴	کاهش حجم کاری
*.۰۰۱	کاهش انگیزه کاری
*.۰۰۱	نارضایتی

* از نظر آماری معنادار است.

بحث

۵۱ تا ۶۰ (۳/۶۴٪) سال بوده است، با توجه به اینکه با افزایش سن در فرد، قابلیت تقابل با عوامل تنش‌زای روحی-روانی و محیطی افزایش می‌یابد و بالطبع با افزایش سن و تجربه کاری و در نتیجه تکرار شرایط کاری، فرد با محیط کار آشنایی پیدا کرده و خو می‌گیرد که این امر می-

یافته‌های ارائه شده در زمینه دموگرافیک جمعیت مورد بررسی نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال (۶۱/۸۲٪) است، همچنین بیشترین افراد دارای استرس شغلی هم مربوط به این رده سنی بوده است و کمترین استرس شغلی از نظر فراوانی مربوط به رده سنی

دو ماهنامه علمی - پژوهشی جنتاشاپیر، ویژه نامه ی سال ۱۳۹۲

<http://journals.ajums.ac.ir/jentashapir>

مطالعات انجام شده توسط نیرمانی و همکاران و عبدالغنی و همکاران این موضوع را تأیید می‌نماید (۱۰ و ۱۳). در این مطالعه، استرس شغلی با عوامل اثرگذار بر آن بررسی شد که ارتباط معناداری بین وجود استرس شغلی با سلامت روان به دست آمد ($P=0/01$). یافته‌های این بخش از مطالعه با یافته‌های عقیلی‌نژاد و همکاران در سال ۱۳۸۶ (۱۴) و نیلن در سال ۲۰۰۲ (۱۵) همخوانی دارد. عوامل بسیاری باعث برهم خوردن سلامت روان می‌شوند که از جمله آنها می‌توان به عدم رعایت عدالت اجتماعی، فراهم نبودن فرصت‌های شکوفایی افراد، وجود تبعیض‌های غیر منطقی و عدم ایجاد امنیت اجتماعی اشاره نمود. استرس شغلی از جمله عوامل تأثیرگذار بر روی سلامت روان و بالعکس می‌باشد. با توجه به اینکه بر اساس پرسش‌نامه مورد استفاده در بخش سنجش سلامت روان، فاکتورهایی چون وضعیت جسمی، اضطراب، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی بررسی شده‌اند، می‌توان گفت که با آموزش مهارت‌های زندگی، تقویت میزان اعتماد به نفس و ویژگی‌های فردی (جسمی و روحی-روانی) سلامت روانی را ارتقا داده و در نتیجه میزان استرس شغلی کاهش داده شود.

شیفت کاری از جمله عوامل مؤثر بر استرس شغلی است. در این مطالعه، شیفت کاری با وجود استرس شغلی ارتباط معناداری نشان داده است ($P=0/03$) و تعداد افراد دارای استرس شغلی در شیفت شب کار بیشتر است. شاید توجیه آن بدین گونه باشد که در شیفت شبانه عواملی چون دور بودن از خانواده، حالت بیومتریکی بدن و دیگر عوامل فیزیولوژی و روانی بر میزان استرس تأثیرگذار باشند. در مطالعه عقیلی‌نژاد و همکاران نشان داده شده است که میزان استرس شغلی در مأموران راهنمایی و رانندگی با نوبت کاری روزانه بالاتر از نوبت کاری شبانه است (۱۴)، که با یافته‌های این بخش از مطالعه همخوانی ندارد. تفاوت در یافته‌های دو مطالعه می‌تواند به نوع فعالیت در دو شغل و

تواند بر کاهش میزان استرس شغلی تأثیرگذار باشد؛ در مطالعه حاضر بیشترین فراوانی استرس شغلی در جوان‌ترین رده سنی قرار دارد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که افزایش سن افراد می‌تواند بر کاهش استرس شغلی تأثیرگذار باشد، اما آزمون آماری ارتباط معناداری بین سن و وجود استرس شغلی را نشان نداد ($P=0/4$). برخی محققین سن را به عنوان فاکتور محدودش‌کننده در این قسمت ذکر کرده‌اند. در مطالعه حاضر، ارتباط استرس شغلی با سن به‌طور جداگانه بررسی شد که یافته‌ها ارتباط معناداری را بین این دو متغیر نشان نداد. برخی محققین بین اختلال روانی و افزایش سن ارتباط معنادار و مثبتی ذکر کرده‌اند؛ به گونه‌ای که با افزایش سن در جمعیت، شیوع موارد مشکوک به اختلالات روانی بیشتر بوده است و نظری و همکارانش نیز در مطالعه خود به این نتیجه رسیده بودند (۹). اگرچه در این مطالعه، ارتباط سن با سلامت روانی بررسی نشده است ولی با توجه به اینکه ارتباط معناداری برای سلامت روانی با استرس شغلی به دست آمده است ($P=0/01$) می‌توان گفت که سن بر وجود استرس شغلی تأثیر زیادی ندارد. در بسیاری از مطالعات ذکر شده، موارد زیادی به غیر از سن (آموزش، ویژگی‌های روحی-روانی، شرایط اقتصادی-اجتماعی و محیطی) بر عملکرد فرد در رابطه با استرس شغلی مؤثر دانسته شده است، لذا فرد می‌تواند با رشد در زمینه‌های مذکور حتی با داشتن سن کم، توانایی مقابله با انواع فشار-های روحی روانی و اضطراب و استرس را به دست آورد. این مطالعات همچنین عامل سن را در بروز استرس شغلی مؤثر دانسته‌اند و به سن کم به عنوان یک فاکتور اثرگذار بر ایجاد استرس اشاره نموده‌اند (۱۰-۱۲). با توجه به اینکه با افزایش سن، تجربه فرد در زمینه انجام وظایف شغلی بیشتر شده و سیستم‌های دفاعی او رشد و تقویت می‌یابد، همچنین دامنه حوادثی که برای فرد آسیب‌زاست کاهش می‌یابد، لذا وجود استرس با سن پایین قابل توجیه است.

در تحقیق حاضر، ارتباط مستقیم و معناداری بین استرس شغلی و تأثیر بر عملکرد ($P=0/01$) بیانگر این موضوع است که افزایش استرس ناشی از محیط کار می‌تواند منجر به بروز پاسخ‌های رفتاری خاصی شده و در نتیجه کاهش کیفیت عملکرد فرد را سبب شود. بر اساس یافته‌ها اعتقاد بر این است که برای جلوگیری از تأثیر استرس شغلی بر عملکرد آتش‌نشانان و در نتیجه جلوگیری از بروز پاسخ‌هایی چون کاهش عملکرد فکری، غیبت از کار، کاهش کیفیت کاری، تضعیف روحیه، کاهش ارتباط با همکاران، کاهش اعتماد به نفس، کاهش حجم کاری، کاهش انگیزه کاری و نارضایتی بایستی در جستجوی راه‌کارهایی جهت کاهش عوامل استرس‌زا بود، زیرا پیشرفت استرس شغلی در آتش‌نشان‌ها می‌تواند سبب کاهش انگیزه کاری و در نهایت کاهش بهره‌وری گردد که مستقیماً می‌تواند زمان پاسخ‌گویی به اتفاقات و امر نجات را تحت تأثیر قرار دهد.

همچنین

مختلفی و در محیط‌های کاری متفاوت (بیمارستان، کارخانه، مراکز آموزش عالی و ...) انجام شده است، در نتایج مطالعات اختلاف وجود داشته و مقایسه آن‌ها با هم دارای محدودیت می‌باشد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد ۳۶ آتش‌نشان (۶۵/۵٪) دارای استرس بودند و افراد مجرد نسبت به متأهلین دارای استرس شغلی بیشتر هستند. به علاوه، نتایج نشان داد با افزایش سن و افزایش سابقه کار، میزان استرس کاهش یافته است.

نتایج نشان داد که از میان متغیرهای وضعیت تأهل، سابقه کار، محیط فعالیت، تأثیر بر عملکرد، خستگی و کسالت، شغل دوم، سلامت روان، سن و شیفت کاری فقط متغیرهای سابقه کار، عملکرد، شیفت کاری و سلامت روان ارتباط معناداری با استرس شغلی دارند. همچنین نتایج نشان

همچنین محیط فعالیت آنها مرتبط باشد، زیرا به دلیل تفاوت‌هایی که در نوع جامعه مورد بررسی وجود دارد، نوع عوامل استرس‌زایی که فرد با آنها در بازه‌های مختلف زمانی روبه‌رو می‌شود متفاوت خواهد بود. بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر، استرس شغلی ارتباط معناداری با کاهش تمرکز فکری، انگیزه کاری و نارضایتی داشته است و با توجه به اینکه در مطالعه کاواکامی و همکاران، استرس شغلی به عنوان قوی‌ترین عامل ایجادکننده ضایعات روانی چون افسردگی معرفی شده است (۱۶) و لذا مقابله با عوامل ایجادکننده استرس به صورت یک نیاز جدی احساس می‌شود. فشارهای روانی ناشی از شغل از جمله استرس‌هایی است که اگر بیش از حد باشند می‌تواند سبب عوارض جسمی، روانی و رفتاری در فرد شده و سلامت او را به مخاطره انداخته و به کاهش عملکرد فرد منجر شود (۱۷) و (۱۸) که وجود ارتباط معنادار استرس شغلی با کاهش تمرکز فکری، انگیزه کاری و نارضایتی، مؤید این موضوع می‌باشد. وجود عوامل استرس‌زا، سلامت روانی و جسمانی افراد شاغل در این حرفه پر استرس را مورد مخاطره قرار خواهد داد (۱۸).

با توجه به اینکه در مطالعه حاضر رابطه بین وضعیت تأهل و وجود استرس شغلی در بین ماموران آتش‌نشانی معنادار نبود. به نظر می‌رسد که افراد مجرد که عموماً سن کمتری نسبت به افراد متأهل داشتند و از تجربه کاری کمتری برخوردارند، بیشتر تحت تأثیر استرس قرار گیرند؛ اما با توجه به عدم ارتباط معنادار ما بین وجود استرس و سن، این فرضیه رد شد. از بررسی متغیر رضایت شغلی با وجود استرس رابطه معناداری حاصل شد که با یافته‌های عابدی و همکاران (۱۹) همخوانی دارد. استرس شغلی باعث پایین آمدن رضایت شغلی می‌شود که در نهایت منجر به ایجاد حوادث شغلی به دلیل کاهش انگیزه کاری و کاهش دقت می‌شود با توجه به اینکه مطالعات موجود در زمینه استرس شغلی با استفاده از پرسش‌نامه‌ها و شاخص‌های

داد استرس شغلی بیشتر بر کاهش تمرکز فکری، کاهش انگیزه کاری و نارضایتی از شغل تأثیر دارد. با توجه به اجتناب ناپذیر بودن برخی از عوامل استرس‌زا در این حرفه، بازنگری به وضعیت شغلی آتش‌نشان‌ها، بررسی و تعیین دقیق عوامل استرس‌زای کاری در راستای تعدیل آنها و نیز آموزش روش‌های مقابله با استرس به افراد متقاضی به این حرفه و همچنین داشتن پرسنل کافی جهت تعویض شیفت‌های کاری از جمله پیشنهادهایی است که برای کاهش

استرس شغلی و در نتیجه حفظ سلامت روان افراد شاغل در این حرفه مطرح می‌باشند.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله نویسندگان مقاله از مدیریت و مأموران محترم سازمان آتش‌نشانی تهران به‌خاطر همکاری در اجرای این تحقیق و معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه‌های علوم پزشکی همدان و مازندران تشکر می‌نمایند.

References

- 1-Ross RR, Altmaier EM. Intervention in Occupational Stress. London: SAGE; 1994. P. 37-41.
- 2-M. Aghilinejad, Mostafaei M. [Occupational Medicine practice]. Tehran: Arjomand; 2010. P. 125-55. [In Persian]
- 3-Raeissi P, Monajemi F. [Job stressors for medical records personnel in teaching hospitals of Iran University of Medical Sciences]. Thought and Behavior in Clinical Psychology 1999;5(1-2):45-54. [In Persian]
- 4- Klein S, Alexander DA. Epidemiology and presentation of post-traumatic disorders. Psychiatry. 2009; 8(8):282-7.
- 5- Laposi JM, Alden LE. Posttraumatic stress disorder in the emergency room: exploration of a cognitive model. Behaviour Research and Therapy. 2003; 41(1):49-65.
- 6- Duraisingam V, Pidd K, Roche A. The impact of work stress and job satisfaction on turnover intentions: A study of Australian specialist alcohol and other drug workers. Drugs: Education, Prevention & Policy. 2009;16(3):217-31.
- 7-Larson LL. Internal auditors and job stress. Managerial Auditing J 2004;19(9):1119-30.
- 8-Burbeck R, Coomber S, Robinson SM, Todd C. Occupational stress in consultants in accident and emergency medicine: a national survey of levels of stress at work. Emerg Med J 2002; 19(3):234-8.
- 9- Hashemi Nazari SS, Khosravi J, Faghizadeh S, Etemadzadeh SH. [A survey of mental health among fire department employees by GHQ-28 questionnaire in 2005, Tehran-Iran]. Hakim Med J 2007;10(2):56-64. [In Persian]
- 10- Narimani M, Zahed A, basharpoor S. [Prevalence of posttraumatic stress disorder in hospital emergency nurses and fire department workers in uremia city]. Journal of Research in Behavioural Sciences. 2010;8(1):69-74. [In Persian]
- 11-Laflamme L, Menckel E, Lundholm L. The age-related risk of occupational accidents: the case of Swedish iron-ore miners. Accid Anal Prev 1996;28(3):349-57.
- 12-Lindqvist K, Schelp L, Timpka T. Gender aspects of work-related injuries in a Swedish municipality. Safety Science. 1999;31(3):183-96.
- 13-M. Abdulghani H, A. AlKanhali A, S. Mahmoud E, G. Ponnampereuma G, A. Alfari E. Stress and Its Effects on Medical Students: A Cross-sectional Study at a College of Medicine in Saudi Arabia. J Health Popul Nutr. 2011 October; 29(5): 516-522.
- 14-Aghilinejad M, Mohammadi S, Afkari M, Abbaszade Dizaji R. [Surveying the association between occupational stress and mental health, personality and life stressful events in Tehran police officers]. Pejouhesh. 2007; 31 (4) :355-360 [In Persian].
- 15-Neylan TC, Metzler TJ, Best SR, Weiss DS, Fagan JA, Liberman A, et al. Critical incident exposure and sleep quality in police officers. Psychosom Med 2002;64(2):345-52.
- 16-Kawakami N, Haratani T. Epidemiology of job stress and health in Japan; review of current evidence and future direction. Ind Health 1999;37(2):174-86.
- 17-Shahidzadeh A, Azin S-A, Ebadi M, Omidvari S, Baradaran H-R, Garmaroudi Gh-R, asadi A. [Stress in medical students: a cross-sectional study]. PAYESH(Health Monitor) Journal. 2010; 9(1): 5-12 [In Persian].
- 18-W. Griffin R, Moorhead G. Organizational Behavior: Managing People and Organizations. 9th ed. Cengage Learning; 2011. P. 220-46.
- 19-Abedi K, Zareh M, Barkordari A, Halvani H. [The investigation of job stress and job satisfaction among workers and its relation to individual factors and non-fatal injuries]. J Jahrom Univ Med Sci 2010;7(8):10-20. [In Persian]

دو ماهنامه علمی - پژوهشی جنتاشاپیر، ویژه نامه ی سال ۱۳۹۲

<http://journals.ajums.ac.ir/jentashapir>

Evaluation of occupational stress factors in firefighters of Tehran in 2011

Edris Hoseinzadeh¹, Mohammad Amin Faghih², Haji Omid Kalte³, Ghodratollah Roshanaei⁴, Mahmood Taghavi⁵

1-Instructor, Department of Environmental Health Engineering, School of Health, Nutritional Health Research Center (NHRC), Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran.

2-Instructor Department of Occupational Hygiene, School of Health, Hormozgan University of Medical Science, Bandar-e-Abbas.Iran

3-Department of Occupational Hygiene, School of Medical Sciences, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

4-Assistant Professor of Biostatistics, School of Health, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

5-Instructor, Department of Environmental Health Engineering, School of Health, Zabol University of Medical Sciences, Zabol, Iran.

*Corresponding Author:

Mohammad Amin Faghih; Research Center for Social Determinants in Health Promotion, Vice-Chancellor in Research and Technology, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar-e-Abbas.Iran.

Tel: 07613338583

Email:Aminfghh@gmail.com

Abstract

Background: Occupational stress define as stress that produce by work because firefighter were exposed to stressor events more than other people so the present research was conducted to evaluated the stress factors in firefighter from Tehran fire fighting organization.

Methods: A cross-sectional and descriptive- analytical study was conducted in 2011 on the 55 man firefighters who were selected randomly. Self-report questionnaire was used to measure stress. In order to assess stressors factors and public health, the Lutanz and Goldberg questionnaires were applied, respectively. Collected data were analyzed by SPSS16 with Chi square and T-Student's t-test.

Results: The number of 36 (44.44%) of the surveyed firefighters were married and 19 (36.84%) of them were single. Of 55 firefighters, 34 (61.8%) less than 30 years, 9 (16.4%) between 31-40 years, 12 firefighter (21.8%) had more than 40 years of age. That of 36 (65.5%) out of 55 firefighters had occupation stress. Results showed that job tenure (P=0.02), operation (P =0.01), health (P=0.01) and shiftwork (P=0.03) had significance correlations with occupational stress.

Conclusion: Results revealed that plural; firefightes were being at risk of occupation stress disorder. This problem suggests the necessity of coping skills training for this group of people.

Keywords: Occupational stress, Firefighter, Stressor factor, Tehran fire fighting.

Please cite this paper as:

Hoseinzadeh E, Faghih MA, Kalte HO, Roshanaei Gh, Taghavi M. Evaluation of occupational stress factors in firefighter of Tehran in 2011. *Jentashapir Sci Med J* 2013;129-136

Received: 31.10.2012

Accepted: 09.01.2013